

ГОВОР НА ОМРАЗА НА СОЦИЈАЛНИТЕ МЕДИУМИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Дејан Маролов

Доц. д-р, Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Македонија
e-mail: dejan.marolov@ugd.edu.mk

Страшко Стојановски

Проф. д-р, Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Македонија
e-mail: strasko.stojanovski@ugd.edu.mk

Апстракт

Овој труд се базира на истражување спроведено на Правниот факултет во Штип во периодот 2015/16 година. Говорот на омраза како општествен феномен има повеќе димензии. Од правен аспект, тешко е да се определи разграничувањето помеѓу говорот на омраза и слободата на изразување. Од аспект на социјалната интеракција и инклузија, може да се забележи влијанието на повеќе категории врз говорот на омраза врз база на меѓуетничките односи и политичката мобилизација. Екстремната и континуирана манифестација на говорот на омраза може да предизвика криминал од омраза, за кој може да се најдат примери во Република Македонија од последните неколку години. Оттука, неопходна е регулација на интернет просторот за намалување на нивото на говор на омраза, а истото не може да биде само предмет на саморегулација на различните социјални медиуми, но истовремено мора да се внимава на задржување на слободата на говор на највисоко ниво.

Клучни зборови: *говор на омраза, социјални медиуми, слобода на изразување, Македонија, криминал од омраза.*

HATE SPEECH ON SOCIAL MEDIA IN REPUBLIC OF MACEDONIA

Dejan Marolov

Assistant professor, Faculty of Law, Goce Delchev University in Shtip, Macedonia
e-mail: dejan.marolov@ugd.edu.mk

Strashko Stojanovski

Associate professor, Faculty of Law, Goce Delchev University in Shtip, Macedonia
e-mail: strasko.stojanovski@ugd.edu.mk

Abstract

This paper is based on research conducted on Faculty of Law in Shtip in the period 2015/2016. Hate speech as social phenomenon has multiply dimensions. From aspect of legal point of view, we cannot determine the borderline between hate speech and freedom of expression. From point of view of social interaction and inclusion, we can notice the influence of different categories of hate speech on interethnic relations and political mobilization. The extreme and continues manifestation of hate speech can cause hate crime, of which we can find examples in Republic of Macedonia in the last few years. So, the regulation of internet space and social networks is necessity for decreeing the level of hate speech, which cannot be open just to selfregulation of the very social media, but in the same time we have to keep the freedom of expression of the highest level.

Keywords: *hate speech, social media, freedom of expression, Macedonia, hate crime.*

Вовед: Методологија на истражувањето

Истражување кое е реализирано во рамките на Центарот за правно-политички истражувања, на Правниот факултет, при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип. Истражувањето се однесува на „Говор на омраза на Интернет“. Во рамките на истражувањето се реализирани две работилници: 1. Работилница за запознавање на основните поими на Дискриминација, говор на омраза и криминал од омраза и 2. Методолошка работилница за изработка на истражувањето. Истражувањето е во финална фаза на прибирање и обработка на податоците спроведени од група на студенти на Правниот факултет во Штип, под менторство на доц. д-р Страшко Стојановски.

На 21 Април 2015 година, се одржа методолошка работилница, која ја реализира доц. д-р Страшко Стојановски. Во оваа прилика студентите на Правниот факултет се запознаа со дел од основните методолошки постулати на научно истражување. Исто така, дел од студентите поделени во тимови се

насочуваат кон истражување за Говорот на омраза на Интернет (Facebook, YouTube, Twitter, Форуми и сл.).

Притоа студентите Никола Лазаревски и Розета Јованова истражуваат за Говорот на омраза на facebook. Покрај фејзбук страниците на случајно одбрани лични страници, фокусот ќе биде ставен и на специјални страници креирани со цел за ширење на говор на омраза, навивачки групи, јавни личности, медиуми и сл. Студентите Александар Стоилов и Марина Карова се фокусирани на истражување на говорот на омраза на twitter социјалната мрежа. Студентите Андреј Митевски и Верица Георгиева своето истражување за присуството на говор на омраза на интернет го имаат насочено кон Форумите, како место за дискусии. Студентите Антонио Стоилов и Мартин Мартин Велинов истражуваат за говор на омраза на you tube.

Резултати од истражувањето

Во рамките на спроведеното истражување беа опфатени повеќе медиуми кои се темелат на пласирање на информации преку интернет. Притоа, од фокусот на истражувањето се исклучени мас медиумите (ТВ станици, весници и радија), но бидејќи од истите информациите се десеминираат во рамките на социјалните мрежи (twitter, facebook и you tube), информациите кои потекнуваат од нив можат да генерираат или да поттикнат говор на омраза која се шири преку индивидуалните профили или колективните мрежи.

Кога се зборува за видот и карактерот на говорот на омраза, можеме да лоцираме неколку категории. Притоа може да се зборува за говор на омраза втемелен на религиска основа, етно-национална (националистички) основа, расна основа, политичка припадност, сексуална ориентација, професионална ориентација, но и нов вид на говор на омраза кој се јавува во однос на бегалците од блискиот и средниот исток, кој се темели на економски, расни, национални и други претпоставки.

За социјалната мрежа Twitter се има впечаток дека говорот на омраза не е во фокусот на нејзините корисници (зборувам за македонски твитерци) и најчесто говорот на омраза кој се појавува е во некоја завиена форма и е индирктен или нема користење на директно навредливи зборови и вулгаризми (во најчест случај, постојат исклучоци). Она што мора да се нагласи за оваа социјална мрежа е тоа дека на неа најмногу се пишува за она што во дадениот момент е актуелно а често некоја сосема споредна (или воопшто незабележлива) работа може да предизвика реакции на твитер заедницата а од самото тоа да се направи карактеристичен хумор. Една од работите која треба да се напомене е тоа дека оваа социјална мрежа им овозможува на нејзините корисници да бидат анонимни и ја прави најголемата разлика од останатите

социјални мрежи со тоа што нејзините корисници под никнејмот кој го користат можат да пишуваат што сакаат без никој да знае кој се тие... а тоа овозможува поголема слобода на говор.

Оваа слобода овозможува да се твита за се и сешто но она што е забележливо е тоа дека кога има нешто актуелно се појавува на твитер и веднаш почнуваат сите да пишуваат за тоа, имајќи предвид дека во периодот кога се прави ова истражување најактуелна е политичката криза најмногу може да се забележи политички говор на омраза кој се однесува кон партиите (и навреди кон одредени личности од политиката.

Имајќи предвид дека медиумите се главни преносители на целата ситуација а тие се премногу често на мета на твитерците, најчесто се препишува хумор и омаловажување на нивна сметка но не ретко тоа ја минува линијата и станува говор на омраза.

Во однос на етничките заедници кој живеат во Македонија забележително е дека твитер е социјална мрежа на која може да се забележи најмногу соживот и лесно е забележлива разликата помеѓу говорот на омраза (пример релација македонец-албанец) на некоја друга социјална мрежа и на твитер и почесто можат да се забележат пријателски твитови отколку твитови со говор на омраза.

Религиски говор на омраза на оваа социјална мрежа може да се забележи само во случај на некакви изјави на верски лидери соопштенија и слично но директно напаѓање кон туѓа религија е речиси и незабележително.

Говор на омраза помеѓу навивачки групи може да се забележи само во случај на некој актуелен настан на екипи но на твитер тоа го има многу малку доколку се земе периодот во кој се прави истражувањето дека не се случуваат некој посебни спортски настани овој вид на говор на омраза речиси и го нема.

Интересно е да се напомене дека кај многу примери на говор на омраза постои поклопување на неколку од основите. Од аспект на медиумите, мораме да напоменеме дека се избегнува говор на омраза на официјалните страни, без разлика дали се работи за медиуми, форуми, или дури и навивачки групи. Но, истите многу пати делуваат стимулативно истиот да се појави на индивидуалните профили на поединци, или пак како индивидуални ставови да биде пласиран на форумите или во коментари на одредени поставени содржини. Во оваа смисла, многу често говорот на омраза има поширока регионална димензија, особено во контекстот на регионот на Југоисточна Европа.

Карактеристично за секој вид на говор на омраза е дека постои јасна тенденција на групата која е предмет на истиот, како и повикување на насилство врз членовите на истата.

Говор на омраза на религиска основа

Во Република Македонија, како мултиконфесионална држава долго време во историјата е присутен говорот на омраза на религиска основа. Притоа, според типот на содржината јасно се забележува дека истата едновременно упатува на повеќе основи. Во прв ред, заедно со религиската припадност најчесто се добива и расна и национална конотација.

Во овој дел нудиме неколку примери за говор на омраза на религиска основа.

Многу често на фудбалските натпревари се поставуваат содржини кои предизвикуваат говор на омраза на интернет. Со самото пренесување на ваквите информации на медиумите се поттикнува говор на омраза, кој многу често потоа се пренесува низ социјалните мрежи и се експлоатира за политички цели. Во прилог нудиме две содржини со ваков карактер. Првата е врзана со натпис „Смрт за каури“, кој е напишан на стадионот во Тетово (види линк <http://ednimakedonci.blogspot.com/2013/08/blog-post.html>), а вториот за парола на навивачка група на фудбалски клуб во Скопје (види линк <https://www.facebook.com/307749779261874/photos/a.307896525913866.67140.307749779261874/379238022113049/?type=1&theater>).

Се јавуваат многу коментари во кои одредена етничка група се поврзува со религиозната припадност, при што се дискредитира целата или дел од групата (види <http://forum.kajgana.com/threads/%D0%9F%D0%B5%D1%82-%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8-%D0%B7%D0%B0%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80-%D0%B7%D0%B0-%D1%83%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D0%B2%D0%BE-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0-%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D1%98%D1%81%D0%BA%D0%B0.74764/>).

Конкретни настани, како што беа инцидентите на Кале, исто така предизвикуваат говор на омраза базиран на религиска основа. Ова е дотолку изразено, бидејќи конкретниот инцидент се однесува на иницијатива за градење на религиски објект.

Коментар: „Море каури едни да ви ебам верата цркнете 25 милиони албанци против 1 милион каури ќе ве згазиме бре све ви ебам верата каурска да ви ебам, немај милост кон каур утепај све.“

Или следнот коментар:

Коментар: „Корен ви ебам муслимански бре“

Постојат и facebook страници кои директно повикуваат на говор на омраза на религиска основа како „Смрт за Каури“ (види <https://www.facebook.com/smrt.kauri>; <https://www.facebook.com/shqiperi.smrtzakauri>), но мора да се напомене дека ваквите коментари исто така имаат и силна националистичка основа.

Говор на омраза на етно-национална (националистичка) и расна основа

Ваквиот тип на говор на омраза е најраширен не само во Република Македонија, туку и во поширокиот регион на Балканот. Причините треба да се бараат во зајакнувањето на Балканските национализми, кои го интензивираа своето присуство со распаѓот на еднопартиските системи во 90-те години од 20 век и многу често добиваат и силна политичка конотација.

Во прилог нудиме повеќе примери за говор на омраза на национална, етничка и расна основа. Така, многу чести се коментарите од типот:

Коментар 1: „СМРТ ЗА ШИПТАРИ!!! ЧИСТА ЧИСТА ЧИСТА МАКЕДОНИЈА!!!“

Коментар 2: „За 4-5 дена маме ќе им ебеме :)) Чиста Македонија <33“

Коментар 3: „Да ти ебам све шиптарско во фамилија све да гори, само смрт заслужувате ништо друго“

Или

<https://www.youtube.com/watch?v=jwX8HBT3F3U>

Коментар: „Вардар тече Шиптар умира!“

Коментар: „Па секогаш и секаде го јадат шиптариве цел живот ги тепаме како магариња...“

САМО МРТОВ ШИПТАР Е ДОБАР ШИПТАР !!!

Покрај експлицитните изјави, говорот на омраза на националистичка основа многу често е пропратен со постови во кои се промовираат големодржавните идеи, преку мапи, или пак се нагрдуваат националните симболи на противничкиот етнос или национална група. На пример:

Група на Facebook „Смрт за шиптари“: Во оваа група се застапени само слики со карактер на омраза и исмејување на Албанците односно „шиптарите“ и воглавно дајкови т.е допаѓања од Македонци.

Дел од сликите во самата група:

Или постојат слики на кои се велича големоалбанската национална идеја, со претстави на уништување на националните симболи на другите нации:

Мораме да нагласиме, дека покрај визуелниот ефект на сликите, многу често, особено на you tube можат да се најдат и аудио компилации со борбена содржина, документарни филмови, снимки од воени дејствија, воени паради, како и традиционална музика со националистичка или родољубива содржина, што силно влијае за појава и ширење на говорот на омраза на национална основа. Исто така, симболичката војна претставена преку културни и особено спортски настани, многу често се користи за ширење на говор на омраза и подгревање на национализмот. Иако во случајот на Македонија, ваквиот говор на омраза во најголем број од случаите е помеѓу македонската и албанската етничка заедница, се среќаваат и изјави кои се насочени против Српската, Бугарската, Грчката и други држави и националности. Мора да се спомене дека силни рефлексии имаат настаните кога се натпреваруваат некои од соседните земји. Подолу поместуваме неколку примери.

„ЦРКНЕТЕ ГРЦИ МАКЕДОНИЈА Е ВЕЧНА“
(https://www.youtube.com/watch?v=Y_nabrc4Hm8)

Силно влијание имаат манипулирањето со националните симболи и скандирањата на стадионите кои слободно се пренесуваат на you tube. Како класичен пример го наведуваме фудбалскиот натпревар помеѓу Србија и Албанија, кога во Србија со дрон беше спуштено знаме со „Голема Албанија“, по што следуваа скандирања „Уби, закољи, да шиптар не постоју!“ (види <https://www.youtube.com/watch?v=FjUXGmGwk8Y>).

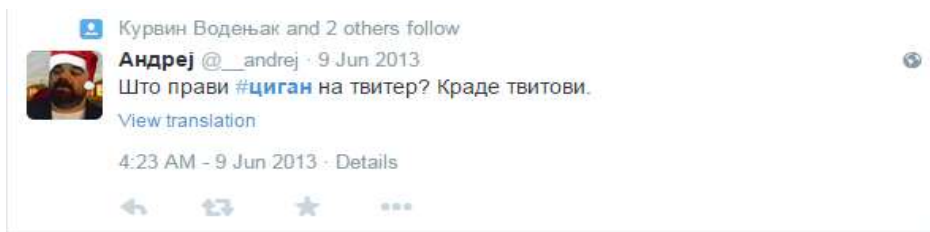
Особено на форумите постои вистински националистички натпревар во кој се шири говор на омраза помеѓу бугарски и македонски активисти (види http://forum.idividi.com.mk/forum_posts.asp?TID=9932). Притоа, многу често се пласираат историски содржини, но нивната интерпретација многу често значи и подгревање на национализмите. Ваквите содржини исто така се лесно достапни на интернет.

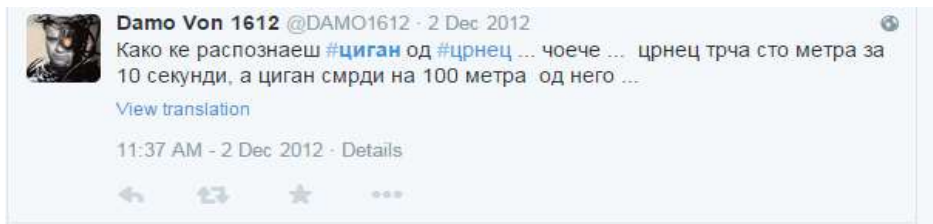
На you tube немаат никакви ограничувања содржини во кои се слушаат навивачки песни против другиот етнос. Така на пример можат да се сретнат содржини каде навивачката група „Комити“ извикува: „За Шиптари гасна комора!“ или „*Мртов шиптар, добар шиптар!*“ (види <https://www.youtube.com/watch?v=P4WnEfPRX6A>).

Омаловажувањето на македонската националност преку навивачки песни кои се присутни на натпреварите на албанските клубови во Македонија се исто така честа пракса. Како пример ја даваме навивачката група „Балисти“, чии содржини се исто така лесно достапни на you tube (види <https://www.youtube.com/watch?v=fm8x5fjwScM>).

Во делот на расната основа за говор на омраза, особено подложна е ромската етничка група, за која преку креирање на стереотипи се создаваат предуслови за дехуманизација на истата, односно за градење на слика на расно инфериорна група, што многу често е една од главните причини за насилство и омаловажување. Во овој контекст нудиме неколку примери:

Твитовите за припадниците од ромската заедница се објавуваат многу ретко и можат да имат елементи на говор на омраза иако нивна цел е хумор. Најчесто се однесуваат за крадење, нехигена, лажење и слично. (<https://twitter.com/search?q=%23%D1%86%D0%B8%D0%B3%D0%B0%D0%BD&src=typd>).

Постојат дури и сајтови кои систематски и организирано пласираат содржини со расна конотација, а истите предизвикуваат говор на омраза. Така можат да се сретнат страници на кои можете да прочитате вицови за „црнци“ и „цигани“. Таква е страницата MKDwarez (види <http://mkdwarez.forumotion.com/t337-topic>), или vicoteka.mk (види <http://www.vicoteka.mk/vicovi/rasistichki/>).

Говор на омраза врз основа на политичката припадност

Говорот на омраза на политичка основа е многу чест, но многу е тешко да се екстрахира од личните дискредитации и објективните критики упатени на сметка на политичките партии и нивните претставници. Исто така и при овој тип на говор на омраза многу често се среќаваат преклопувања со верската, етничката и расната основа на говор на омраза. Многу често дисквалификациите, дискредитациите и навредите упатени кон политичките лидери се проектираат врз целиот политички субјект, неговите членови и симпатизери. Кампањите кои генерираат ваков тип на говор на омраза многу често се систематски организирани, а се со цел да се промовираат сопствените цели и дискредитира политичкиот противник. Особено во услови на интензивна политичка мобилизација (избори, пописи и сл.) политичкиот говор на омраза може да ескалира со насилство.

Во Република Македонија постојат многу примери на говор на омраза на политичка основа. Би сакале да ја напоменеме поделбата на т.н. „предавници“ и „патриоти“, која создава јаз не само меѓу членовите на политичките партии, туку и помеѓу поширокото граѓанство на Македонија. Исто така, подолу се

поместени примери во кои, особено на твитер, преку користење на навредливи кратенки се дискредитираат неистомислениците. Ваквите навреди многу често се упатени кон Премиерот или Претседателот на Република Македонија, но истите се проектираат и врз партиските членства и симпатизерите. Конечната цел е дехуманизација и омаловажување, што е карактеристика и за сите претходно спомнати видови на говор на омраза. Синтагмата „Соросоиди“, која масовно се користи дури и во мас медиумите исто така иницира говор на омраза. Исто така забележлива е и диструбуција на обработени фотографии, кои, исто така, иако се насочени кон политичките лидери, предизвикуваат говор на омраза од пошироки размери.

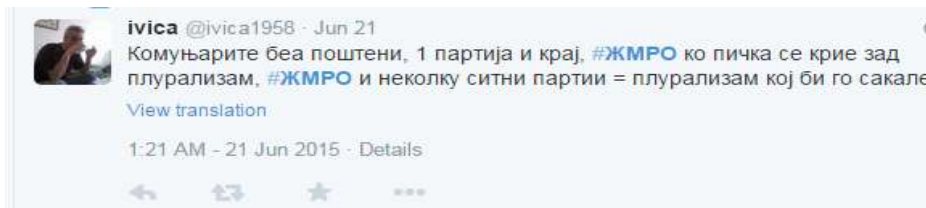
Подолу се поместени неколку примери на говор на омраза на политичка основа:

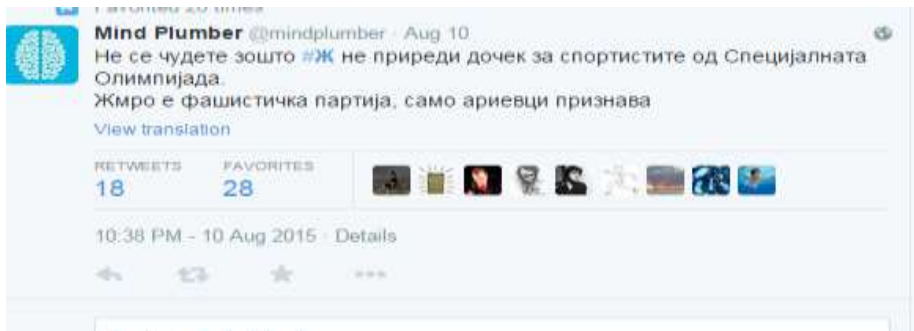
(<https://twitter.com/search?q=%23%D0%96%D0%BC%D1%80%D0%BE&src=typd>).

Политички говор на омраза

Се однесува на политичка партија-индиректна форма

Политички говор на омраза-Се однесува на политичка партија Директна форма

Исто така, многу често се користат илустрации, кои треба да ги симболизираат членовите на политичката партија симболички претставени во ликот на нивниот лидер. Иако индивидуалната навреда не претставува говор на омраза, поради поистоветувањето и проекцијата, ваквите илустрации упатуваат токму на колективитет (политичка партија), а со тоа и може да се класификуваат како говор на омраза. Во прилог нудиме неколку вакви илустративни примери:

<https://www.facebook.com/setajbranko/photos/pb.122143557819.-2207520000.1439418897./10152575530102820/?type=3&theater>

Говорот на омраза е силно присутен на порталите на кои се пласираат дневни информации, вести, анализи и слично. Вакви постови се среќаваат во колумните на неколку познати колумнисти како Мирка Велиновска и Миленко Неделковски, порталите кои ги води Саше Ивановски (Политико), порталите Курир, Либертас, Коза Ностра и др. Во прилог даваме неколку примери:

КУРИР: На соросидите и опозиционерите сега ЕУ им е виновна
(<http://www.kurir.mk/makedonija/vesti/188101-Na-sorosoidite-i-opozicionerite-sega-EU-im-e-vinovna>).

КУРИР: [Соросоидите и раководството на СДСМ, алатки за рушење на државните позиции](http://213.133.111.76/makedonija/vesti/178777-Sorosoidite-i-rakovodstvo-na-SDSM-alatki-za-rusenje-na-drzavnite-pozicii) (<http://213.133.111.76/makedonija/vesti/178777-Sorosoidite-i-rakovodstvo-na-SDSM-alatki-za-rusenje-na-drzavnite-pozicii>).

Саше Ивановски (Политико): „Апел до читателите на Мактел и до јавноста: ДА ИМ ГО НАПРАВИМЕ ЖИВОТОТ НА КУРВИТЕ НЕПОДНОСЛИВ!!!“ (<http://glory.mk/politiko-napagja-drzavata-govor-omraza/>).

Говор на омраза во однос на професионалната ориентација

Кога се зборува за професионалната ориентација би сакале да споменеме две професии во однос на кои постои пролиферација на говор на омраза на интернет. Прво, постојат примери за говор на омраза насочен кон полицијата. Многу често ваквиот тип на говор на омраза се сведува на споделување на фотографии со навредлива содржина во однос на полициските службеници, но можат да се сретнат и коментари. Како и кај политичкиот говор на омраза тешко е да се направи разлика помеѓу говор на омраза и упатени критики.

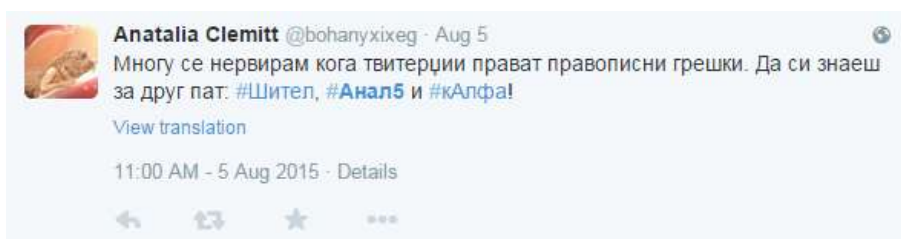
Што се однесува на новинарската професија, најчесто се загрозува професионалниот интегритет на одредени новинарски куќи, или истиот се проектира преку лични дискредитации на одредени новинари. Јасно е изразена силната поларизација на политичка основа помеѓу т.н. провладини и опозициски медиуми, а говорот на омраза подеднакво е упатуван кон двете страни. Во овој сегмент повторно мораме да го споменеме невладиниот сектор, кој, повторно врз основа на политичките афилијации, е подложен на говор на омраза.

Пример на говор на омраза, инспириран од политичките афилијации на новинарите, можеме да најдеме во изјавите на Миленко Неделковски (види <http://daily.mk/vesti/kazna-za-kanal-5-poradi-govorot-na-omraza-na-milenko>).

Во прилог даваме уште неколку примери:

<http://puls24.mk/makedonija/vesti/sekulovska-na-fejsbuk-objavi-skandalozen-grafit-policajci-ubijte-se>).

Сметаме дека самото именување на медиумите веќе претставува говор на омраза земајќи во предвид од што се изведени нивните имиња.

Говор на омраза врз основа на сексуалната ориентација

Најексплицитниот извор на говор на омраза е во однос на ЛГБТ заедницата на Република Македонија. Треба да се нагласи дека во однос на генерирањето на

ваков тип на говор на омраза, постојат повеќе фактори кои претходно, по различни други основи (раса, етничка припадност, религија и сл.) дури и биле предмет на говор на омраза. Се добива впечаток дека нивото на филтрирање на ваквиот вид на говор на омраза е најмало, што зборува за ниската општествена свест, но и малото ангажирање од институциите, порталите, форумите и сл., кои неретко директно, или индиректно истиот го премолчуваат, па дури и стимулираат.

Во прилог поместуваме повеќе примери за ваков тип на говор на омраза на интернет.

<http://forum.crnobelo.com/threads/%D0%A5%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%81%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%83%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82.2258/page-6>

Коментар: *„За мене хомосексуалците се болни луѓе, а болните не можеш да ги мразиш, не се намерно такви. Уште потрагично е што нема лек за нивната болест мора да си бидат такви цел живот. И нормално е да имат здружение, сите болни имаат свое здружение, болните од рак на пример. Е сеа би ми бодело очи да видам двајца машки или две девојчиња да седат и да се лигават у парк али ќе се навикнине кад тад.“*

<http://forum.crnobelo.com/threads/%D0%A5%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%81%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%83%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82.2258/page-15>

Коментар: *„Би го следел примерот на Адолф Хитлер, и би направил сапун од нив.“*

<http://forum.crnobelo.com/threads/%D0%A5%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%81%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%83%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82.2258/page-16>

Коментар: „*Кој к*р се тие факти дека природата води до хомосексуалност од еволутивен аспект со што ја побивал дарвиновата теорија.*“

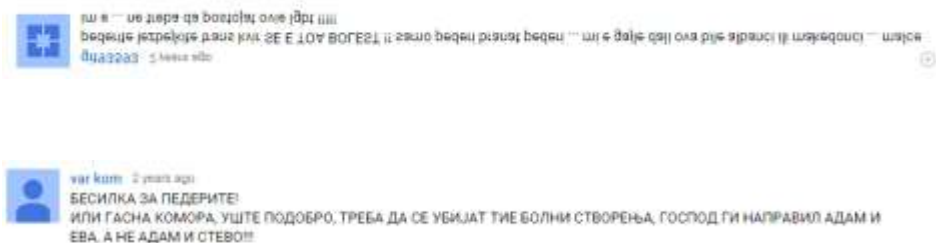

<http://forum.crnobelo.com/threads/%D0%A5%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%81%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%83%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82.2258/page-16>

Коментар: „*Ако сакаат да чуваат деца , нека си направат. Што има да посвојуваат бебина, деца и да ги образоваат преку нивните изродски мислења и тврдења дека тоа е сосема нормално. Маж без маженственост со*

понашање односно психолошки изјаснувања преку неговиот говор за мене претставува п***р. А јас мразам педери. Не сум јас искомпликсиран за да си ги лечам комплексите, тие имаат комплекси, а уште полошо ги рекламираат во јавноста.“

<https://www.youtube.com/watch?v=a7FlhIOmhFg>

Коментар: „БЕСИЛКА ЗА ПЕДЕРИТЕ! ИЛИ ГАСНА КОМОРА, УШТЕ ПОДОБРО, ТРЕБА ДА СЕ УБИЈАТ ТИЕ БОЛНИ СТВОРЕЊА, ГОСПОД ГИ НАПРАВИЛ АДАМ И ЕВА, А НЕ АДАМ И СТЕВО!!!“

<https://www.youtube.com/watch?v=X3G3DyQBd4M>

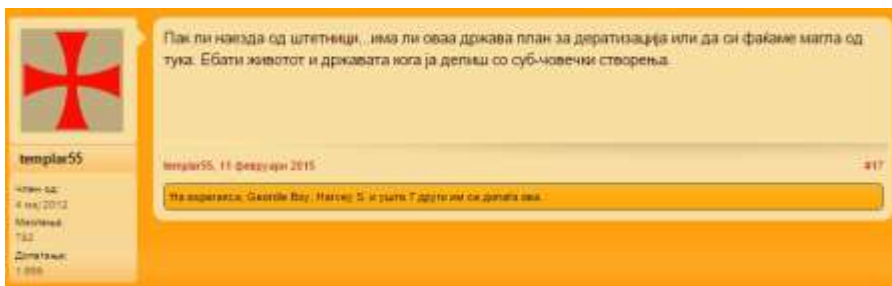
Говор на омраза кон мигрантските заедници

Иако карактеристичен за западноевропските земји, во кои со децении наназад живеат мигрантски заедници, со последната криза се интензивира присуството на интернет и на ваков тип на говор на омраза. Се очекува во иднина во Република Македонија, ваквиот вид на говор на омраза насочен кон бегалците или мигранти од блискиот и средниот исток, да добие во интензитет.

Во прилог даваме еден постар пример:

[http://forum.kajgana.com/threads/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%BE-%D0%BC%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE-%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%B5%D0%BB%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%9A%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D0%B8-%D0%B2%D0%BE-%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1%98%D0%B0.76672/page-2\)](http://forum.kajgana.com/threads/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%BE-%D0%BC%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE-%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%B5%D0%BB%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%9A%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D0%B8-%D0%B2%D0%BE-%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1%98%D0%B0.76672/page-2))

Коментар: „Пак ли наезда од штетници...има ли оваа држава план за дератизација или да си фаќаме магла од тука. Ебати животот и државата кога ја делиш со суб-човечки створења.“

Заклучоци и препораки

Кога се работи за говорот на омраза на социјалните мрежи, од истражувањето може да се забележи дека истиот е присутен во сите облици и влијае за креирање на предуслови за појава на криминал од омраза. Отсуството на регулација придонесува говорот на омраза да се користи особено во услови на интензивна политичка мобилизација, но и во секојдневната комуникација на корисниците на ваквите мрежи.

Од основите, на социјалните мрежи во Република Македонија присутни се говорот на омраза врз основа на религиската и етничката припадност, говор на омраза на политичка основа, понатаму, врз основа на сексуалната ориентација, но и втемелен на професионалната ориентација и кон мигрантските заедници. Традиционалниот говор на омраза, најчесто е синтетизиран и има повеќе основи во исто време. Во најексплицитна форма се јавува говорот на опраза врз основа на сексуалната ориентација, а како нова форма на говор на омраза е оној

кој е насочен кон мигрантите од кои последните години транзитираат низ Македонија.

Отсуството на регулација, и наднационалниот карактер, во најотра форма го манифестира говорот на омраза на you tube, додека на facebook и twitter, како и на форумите, постои одреден степен на внатрешна саморегулација и тенденција на намалување.

Од овој труд може да се изведат следните препораки:

- Да се зголеми мониторингот на социјалните мрежи и преку укажувања да се делува за намалување на говорот на омраза;
- Да се стимулира саморегулацијата, преку обуки за информирање на корисниците на социјалните мрежи, каде може да пријават говор на омраза;
- Потребна е нормативна регулација на социјалните мрежи, со забелешка, да се внимава да не дојде до ограничување на слободата на говор;
- Меѓународна соработка за превенција на говорот на омраза, особено на платформите, како што е you tube, со цел да се намали присуството на говорот на омраза;
- Подигање на севкупната општествена свест по ова прашање, особено кај помладите категории на население, кои најчесто се јавуваат како креатори на говор на омраза, но истовремено и се цел на говор на омраза.